

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות**

162

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"...וְהָיָה יְסֻלַּח לָהּ כִּי הֵנִיא אָבִיהָ אֶתָּה"

העיקר עיקר והטפל טפל

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

הנבראים, כמו שהתרגום אומר על הפסוק: **"וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה"** (בראשית ב). **"וְהוּת בָּאָדָם לְרוּחַ מַמְלָא"** דהיינו: שכל עיקר מהות האדם וחשיבותו על שאר בעלי החיים הוא בהיותו ממלל ומדבר, אם כן מן הדין הוא שיתחשב עוד הרבה יותר בכל דבור ודבור שיוציא מפיו ואל ישתמש בכח עצום זה לדברים פחותים, אלא ישתדל תמיד לנצלו אך ורק בשביל תכליתו הגבוהה. כיצד?

כמ"ש חז"ל: **"כָּל אֶחָד וְאֶחָד חַיֵּב לֹמַר: בְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הָעוֹלָם"** (משנה סנהדרין ד). ולא יעלה על הדעת לחייב את האדם לומר: **"בְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הָעוֹלָם"** רק בשביל להתיר לו לאכול ולשתות, לגזול ולחמוס כאוות נפשו, אלא אדרבא אם בשבילו ובעבורו נברא כל העולם, על כרחך שהוא עצמו עומד על מדרגה שהיא למעלה מן העולם, כי תכליתו גבוהה יותר מכל עניני העולם. ולכן אין תכלית ומטרת בריאת העולם, אלא כדי לשמש את האדם שיוכל להגיע אל מטרתו ותכליתו שלו, אולם אם האדם איננו מבין את תכליתו ועושה מעניני העוה"ו עיקר, עליו אמרו חז"ל: **"הַנִּי בְּבִלְאֵי טַפְשָׁא, דַּאֲכִיל נְהַמָּא בְּנַהֲמָא"** (ביצה טז). בניי בכל טפשים שאוכלים לחם בשביל הלחם). מכיון שאין להם כל תכלית בחייהם, נמצא שהם אוכלים בשביל לעבוד ועובדים בכדי לאכול.

עוד כענין זה בפרשתנו: **"וַיִּגְשׁוּ אֱלֹהֵי נִיאָמְרוּ גְדֵרֶת צֶאֱן נִבְנָה לְמַקְנֵנוּ פֶּה וְעָרִים"**

המשך בעמ' 2 <<<

"וְאִם הֵנִיא אָבִיהָ אֶתָּה בְּיוֹם שְׁמֵעוּ כָּל נְדָרֶיהָ וְאִסְרֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ לֹא יְקוּם נֶחַד יְסַלַּח לָהּ כִּי הֵנִיא אָבִיהָ אֶתָּה" (במדבר ל ו)

אמרו בגמרא: **"וְכִשְׁהִיא מְגִיעַ רַבִּי עֲקִיבָא אֲצֵל פְּסוּקָה זֶה הָיָה בּוֹכָה: וַיֹּמַר מִי שֶׁנִּתְּכַוֵּן לְעֹלֹת בְּיָדוֹ בְּשֶׁר חֲזִיר וְעֵלָה בְּיָדוֹ בְּשֶׁר טֵלָה, טְעוֹן כְּפָרָה וְסִלְיָה, הַמִּתְּכַוֵּן לְעֹלֹת בְּיָדוֹ בְּשֶׁר חֲזִיר וְעֵלָה בְּיָדוֹ בְּשֶׁר חֲזִיר, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה"** (נזיר כג).

ולכאורה מה משמיע לנו רבי עקיבא? והרי, ידוע הוא שאם אדם מכוון לעשות עבירה ועושה, עונו גדול יותר ממי שרק מתכוון לעשות ואינו עושה?

ועוד תמוה וכי ר"ע בא לדאוג דאגותיו של האוכל חזיר?

אלא שענין גדול משמיע לנו ר"ע: כי אנו רגילים למדוד תמיד את העבירה לפי חזונית המעשה, כיצד נראה בעיני בשר, לכן בא ר"ע וקובע; כי לפי כמה בחינות העבירה נמדדת. וכי לבד מן המעשה קיימת גם המחשבה של העבירה ואיכותה. וכבר נאמר בחוה"ל: שהאדם נתבע לפי הכרתו ואם יש לאדם הכרה וכשרון יותר גבוה מחבירו, יתבעו אותו לפי מעלתו והכרתו. וחבירו שיעשה אותה העבירה יענש פחות ממנו, לפי שזה אין לו הכרה גבוהה כמוהו.

משל למה הדבר דומה: לאיש אשר מסחרו בקניית ומכירת גרוטאות של ברזל, שכאו והציעו לו לקנות אורז עם המכשירים המשוכללים ביותר עם כל

הטכנולוגיה המתקדמת ביותר, שאף אם יגיע שוויו לכמה מליונים לא יהא מוכן לשלם, אלא כפי משקל המתכת ובמחיר לגרוטאות, כי כל השאר לא מענין אותו כלל. כן הדבר הזה, מה שהאדם יותר מעולה ומבין איכות המצוה וחומרת העבירה, חושש הוא הרבה יותר לכל פרט ממנה. ולכן ככה רבי עקיבא.

בעניני נדרים, הקפידה התורה על הנודר לקיים דבורו ואם יעבור עליו חייב עצמו מלקות, הגם שלהלכה נפסק שהסכם בדברים בלבד יש בו משום מחוסרי אמנה, הרי אין זה לכו"ע בכל המקרים. ולכו"ע אין כאן **"מִי שֶׁפָּרַע"** ולעומת זאת נדר אפילו אם ביטא אותו בחדרי חדרים וגם איננו נוגע אלא רק לעצמו, ככל זאת חייב הוא לקיים את נדרו ולא להפרו.

ברם, התורה גילתה לנו בזה כמה גבוהה היא תכליתו של האדם בחיר

לְטַפְּנוּ (לב). ועיין רש"י: **'חסים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם שהקדימו מקניהם לטפם, אמר להם משה: "לא כן, עשו העיקר עיקר והטפל טפל. בנו לכם תחילה ערים לטפכם ואח"כ גדרות לצאנכם"**. ולזאת כוון מאמר החכם **'הלשון קולמוס הלב'**, מתוך שהקדימו בלשונם את צאנם קודם לטפם, משתמע, שלדעתם הצאן חשוב עבורם יותר מן הטף וכל זה משום שאפילו הטף נצרך להם רק לצורך תכלית גשמית וזהו ש'**אמר להם משה: "לא כן, עשו העיקר עיקר והטפל טפל"**. דהיינו: שגם לכם יש עיקר חשוב יותר מן הצאן ועליכם לעשות זאת לעיקר ועם הרעיון הזה לחיות. עוד דוגמא למעלת הדבור כתכלית האדם:

'אמר להם הקב"ה לישראל: "לא תהיו סבורים שהותר לכם להשבע בשמי אפילו באמת, אין אתה רשאי להשבע בשמי אא"כ יהיה בך כל המדות האלו – אַתְּ ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא' (דברים ו). שתהא כאותן שנקראו יראי אלקים; אברהם איוב ויוסף ... מעשה בינאי המלך שהיו לו ב' אלפים עיירות וכולם נחרבו על שבועת אמת, כיצד? אומר אדם לחבירו: **"בשבועה שאני הולך ואוכל כך וכך במקום פלוני"**. והיו הולכין ומקיימין שבועתן – ונחרבו. מה הנשבע באמת כך – הנשבע על השקר עאכ"ו (במדב"ר כב א). נמצא אתה למד, כי רק אם יש ראה ישנו ההיתר להשבע בשמו, שישתמש עם זה בשביל תכליתו הרוחנית.

וְאֵתוּ תַעֲבֹדוּ

"זאת הארץ אשר תפל לכם בנחלה ארץ פְּנֵעַן לְגִבְלֹתֶיהָ" (מסעי לד). רש"י הוצרך לכתוב: **"מצרני גבולי רוחותיה סביב, לומר לך; מן הגבולים הללו ולפנים, המצוות נוהגות"** הגם שצריכים לדעת את גבולות ארץ ישראל, עד כמה מגעת לישראל הבטחה לתת להם את ארץ שבעת העמים, אבל העיקר בכל דבר הוא לקיים **"וְאֵתוּ תַעֲבֹדוּ"** (דברים ו). לפנות את עצמו לתורה ולמצוות. וגם ארץ ישראל, התכלית היא רק לקיים את המצוות התלויות בארץ, כמ"ש חז"ל אצל משה: **"וכי לאכול את פריה הוא צריך, אלא לקיים מצוות"**.

"ניאמר ה' אֵלֶי וְאֵתוּ זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לְיֹרְדָה אֲתַנְּנָה הָרְאִיתִיהָ כְּעֵינַיָה" (דברים לד).

ובמדבר: **'מלמד; שהראהו גיהנם. אמר משה: "מי נדונין בו"? אמר לו: "הרשעים והפושעים בך"...** התחיל משה מתירא מן גיהנם. אמר לו: **"הָרְאִיתִיךָ כְּעֵינַיָה וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹדוּ"** (במדב"ר כג ה).

לכאורה, איך היה משה מתירא מן הגיהנם? ואפילו לפי המפרשים שאמרו; ידוע שיש לצדיקים דרך לגן עדן, דרך הגיהנם ועכ"פ צדיקים גמורים אינם זקוקים לעבור דרך הגיהנם! ואם כן איך היה מתירא משה מן הגיהנם? אלא, היא הנותנת, דוקא לפי השגתו הגבוהה והנאצלה של משה רבינו, איך שצריכים לקיים מצות **"וְאֵתוּ תַעֲבֹדוּ"** (דברים יג) לפי מדת הענוה שהיתה בו היה מתירא אולי ח"ו החסיר משהו ממשימתו ויוכל לעמוד רק במדרגת הצדיקים הפחותים שצריכים לעבור דרך הגיהנם, הרי לך מוסר השכל נוקב ביותר, עד כמה צריך האדם לטהר את מחשבותיו ואת לבו בכדי שיזכה להיות מעובדי ה' באמת. (נחלת אליעזר)

פרשת מסעי

"וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאִבְדַתֶּם אֶת כָּל מִשְׁכַּבְתֶּם וְאֵת כָּל צִלְמֵי מִסְכַּתְכֶם" (במדבר לג נב)

'אמר הקב"ה: "למדו מפרו של אליהו ומן העורבים "אַל תַּפְּנוּ אֶל הָאֱלֹהִים" (ויקרא יט). להסתכל בם, מניין? ממה שקיינו: **"וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם"** (במדבר לג). זש"הכ (איוב לה): **"מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יִחְכְּמוּ"**.

'אמר להם הקב"ה: למדו מפרו של אליהו שבשעה שאמר אליהו לעובדי הבעל; "בַּחֲרוּ לָכֶם הַפֶּר הָאֶחָד וְעֲשׂוּ רֵאשֻׁנָה כִּי אַתֶּם הַרְבִּיּוֹת" (מ"א יח). נתקבצו ת"ג נביאי הבעל ות"ג נביאי האשרה ולא יכלו לזוז את רגליו מן הארץ! ראה מה כתיב שם; **"וַיִּתְּנוּ לָנוּ שְׁנַיִם פְּרִים וַיִּבְחָרוּ לָהֶם הַפֶּר הָאֶחָד וַיִּנְתְּחוּ וַיִּשְׂמוּ עַל הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יִשְׂמוּ וְאֵנִי אֶעֱשֶׂה אֶת הַפֶּר הָאֶחָד וַנִּתְּתִי עַל הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא אֶשִׂים". מה עשה אליהו? אמר להם: **"בַּחֲרוּ שְׁנֵי פְרִים תְּאוֹמִים מֵאֵם אַחַת, הַגְּדֹלִים עַל מַרְעָה אַחַד וְהִטִּילוּ עֲלֵיהֶם גּוֹרֹלוֹת, אַחַד לְשֵׁם וְאֶחָד לְשֵׁם הַבְּעַל"**. ובחרו להם הפר האחד. ופרו של אליהו מיד נמשך אחריו. והפר שעלה לשם הבעל נתקבצו כל נביאי הבעל ונביאי האשרה ולא יכלו לזוז את רגלו, עד שפתח אליהו ואמר לו: **"לך עמהם!"** השיב הפר ואמר לו לעיני**

כל העם: **"אני וחבירי יצאנו מבטן אחת, מפרה אחת וגדלנו במרעה אחד והוא עלה בחלקו של מקום ושמו של הקב"ה מתקדש עליו ואני עליתי בחלק הבעל להכעיס את בוראי?"** אמר לו אליהו: **"פר, פר, אל תירא, לך עמהם ואל ימצאו עליהם, שכשם ששמו של הקב"ה מתקדש על אותו שעמי, כך מתקדש עליך"**. אמר לו: **"וכך אתה מיעצני? שבועה, איני זו מכאן, עד שתמסרני בידם"**. שנאמר (שם): **"וַיִּקְחוּ אֶת הַפֶּר אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם"**. ומי נתן להם? אליהו! (במדב"ר כג ט).

ומובא בספר ה'מאורות הגדולים', בשם הגאון ר' יצחק בלאזר זצ"ל: כי יש ללמוד מדה זו מפרו של אליהו, שאף שהיתה לו הבטחה מהנביא אליהו שיתקדש שם שמים ע"י הליכתו לצד נביאי הבעל, בכל זאת כיון שהפעולה החיצונית היא רעה, לא חפץ לזוז עד שמסרוהו בעל כורחו. כך צריך האדם להזהר שלא להיות להוט יותר מדי ולא להסחף אף לשם קיום מצוה שיכול להיות בה אבק של נטיה עצמית ורדיפת כבוד.

הערה עמוקה יותר; כי אם כך הוא בעת שהנביא מבטיח שיהיה קדוש השם, כל שכן בעת שאינו שומע הבטחה מאף אחד, רק שהוא בעצמו חושב כך בלבו, שאפשר ואין זה אלא שגגה ותרמית ובכדי לחפות ולהסתיר את נגיעתו ורצונו, מדמה לעצמו שיש במעשה משום קדוש שם שמים, כי אז בודאי שזה מחייב להזהר שבעתים, שלא להיות להוט יותר מדי אחר דבר כל שהוא ולא להסחף למקום מפוקפק וחשוד, עד שיכרר היטב אם צריך וראוי לעשות את הדבר.

עוד יש להתבונן במה שדרשו בדברי הפסוק: **"מִלְּפָנָיו מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ"** (איוב לה). כי כמו שהשור טען: **'אני וחבירי יצאנו מבטן אחת והוא עלה בחלקו של מקום ושמו של הקב"ה מתקדש עליו ואני עליתי בחלק הבעל להכעיס את בוראי?'** כן יעשה האדם חשבון עם עצמו; כי תמיד ישנם ב"ה אנשים בעולם שמקדשים שם שמים ואף לו יש כחות כאלו להגיע לידי כך ומדוע איפוא יעשה את ההיפך מזה ובפרט שהוא בעצמו בוחר בגורלו, כי **'הכל בידי שמים חוץ מִיְדַאת שָׁמַיִם'**.

עוד מצינו במדרש הנ"ל: **'זלא היו רוצים אותם עורבים ליכנס בביתו של אותו רשע אחאב להוציא משלחנו כלום בשביל אותו צדיק מפני שהיה בביתו עבודת כוכבים הוי; "מְעוֹף הַשָּׁמַיִם יִחְכְּמוּ"** (איוב לה). ומהיכן היו מביאים לו לחם ובשר? מביתו של יהושפט. יש ללמוד מכך עד כמה חשוב להתרחק יותר ויותר ממקום התורפה, מסכנת מכשלה וירידה. (נחלת אליעזר) ■

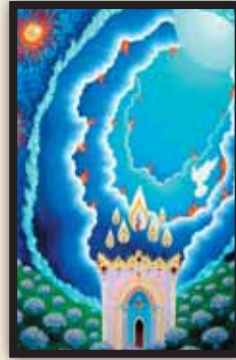
'בין המצרים'

על מה חרבה ירושלים?

'בְּשִׁבִיל שְׁבִיזוֹ בַּה תְּלַמְּדֵי חֲכָמִים' או על 'שנאת חנם'?

לומר להם: "כי ביום הסתלקותו לא יוכלו ללגום אפילו לגימה אחת של מים". ואכן הוא נפטר בתשעה באב. מסופר על רבי חיים מצאנז ששעה פעם שמחה ושכח להזמין רב אחד מידידיו. כששאל אחר כך את הרב: "משום מה לא בא אליו אל השמחה?" השיב לו: "שבלי להיות מוזמן לא באים לשמחה". "זה מנהג רע השיב לו רבי חיים מצאנז המנהג הזה גרם לחרבן. אילו לא היה קיים אצלנו המנהג הזה שבעת שמחה צריך לשלוח ולהזמין ידידים טובים, אלא הם היו באים מעצמם, הרי לא היינו מגיעים כלל למקרה של קמצא ובר קמצא ואל כל החרבן". ■

רחבה לאחזקתם, הרי שיש בזה, לפחות, חצי נחמה. אבל בימים ההם, ימי החרבן, נתקיימו שני המאמרים גם יחד לא די ששנאו את תלמידי החכמים ומבזים אותם, אלא שזו היתה שנאת חנם. הם נתנו לתלמידי החכמים לגווע ברעב והדבר לא עלה להם בדמים כלל. בשעה שה'חווה' מלובלין' חלה, נמצאו במחנה המתנגדים לו, כאלה ששמחו ואמרו: "כי ביום הסתלקותו יערכו סעודה גדולה". כשספרו את הדבר ל'חווה' חייך וציוה

הגמרא במסכת שבת (ק"ט): אומרת: כי 'לא חֲרַבָּה יְרוּשָׁלַיִם, אֲלֵא בְּשִׁבִיל שְׁבִיזוֹ בַּה תְּלַמְּדֵי חֲכָמִים'. והרי במסכת יומא (ט): נאמר: 'מפני שהיתה בו שנאת חנם?' בעל 'לחמי תודה' מישב את הסתירה ומסביר: כי דבר מורגל הוא שבעלי בתים עשירים אין להם דרך ארץ וכבוד בפני רבנים ותלמידי חכמים. אין בכך כל חדוש. אבל אם תלמידי החכמים מתפרנסים מהם והם נותנים סכומים ביד

רמז

"את שש ערי המקלט"

ששת ערי המקלט וארבעים ושתים הערים - כנגד קריאת שמע

התיבות שב"אֶהְבֶּתָּ" - הפרשה הראשונה שבקריאת שמע, שעל ידן מחזק אדם את עצמו להתחזק בה' יתברך. ■

לו מקלט בטוח בכל שעה ושעה ובכל רגע ורגע. "וְעַלֵּיהֶם תִּתְּנֶנּוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר" (במדבר לה) - אלו ארבעים ושתים

'האוהב ישראל' היה אומר: שש ערי המקלט רומזות לשש התיבות שבפסוק: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" שבהן צריך היהודי למצא

מוסר

"והייתם נקים"

קל יותר לצאת ידי חובת שמים מאשר ידי הבריות

ש"לא יִחְטָא" על כל פנים, ביציאת ידי הבריות, שאף הם יכירו בו שלא חטא. ואף בני גד ובני ראובן היה הדבר בידם. ושמא לכך היו ראשונים מכל השבטים לצאת לגלות, משום שלא הצליחו לצאת ידי הבריות. שבזה גופא הזהירם כאן משה רבינו לאמר: "וְהֵייתֶם נְקִיִּים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל" ומצינו שאכן עשו הכל לצאת ידי חובתם, בהליכה בראש המחנה לכבוש הארץ, עם כל זה דומה שבסוף לא עלה הדבר בידם. ושמא לכן היו הראשונים מכל השבטים לצאת לגלות משום שלא הצליחו לצאת ידי הבריות. ■

ודוגמא לחלול ה' הביאו: 'כגון רב, אם קנה בשר ולא נתן את דמיו לאלתר'. כלומר: אם אך לא עמדו ברמה הגבוהה אשר הבריות דורשות ותובעות מאתנו, בישרות ובהגינות למופת, הרי זה חלול ה' ואף שלאמיתו של דבר, טועים הם בזה". ובהמשך מוסיף ה'חתם סופר' וכותב: "והרהרתי כמה פעמים אם אפשר שקיים אדם בעולם מקרא זה על מתכונתו. ואולי גם לזה התכוון שלמה המלך באומרו: "אִין צְדִיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחְטָא" (קהלת ז). רצונו לומר: שאפילו בעשותו רק "טוב" אי אפשר

בליקוטי שו"ת ה'חתם סופר' (סימן נט) מובא בשמו: "כל ימי הייתי מצטער על המקרא "וְהֵייתֶם נְקִיִּים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל". שני חובות הללו, להיות נקי מ'ה' ונקי מ'יִשְׂרָאֵל" עמו, הם שני עולים הרוכבים על צוארנו, אולם יותר קל לצאת ידי חובת הראשון, היינו: ידי שמים, מאשר לצאת ידי חובת הבריות, הנושאים בלבם מחשבות זרות ורעיונות מוזרים. ולא זו אף זו. עונשו של האחרון קשה לאין ערוך, ממי שאינו יוצא ידי שמים ח"ו. כמו שמצינו בגמרא: בענין חלול ה' שאין לו כפרה כלל ר"ל.

פרשת 'מטות מסעי'

”דָּבַר אֲשֶׁר יבֹא בְאִישׁ תַּעֲבִירוּ בְאִישׁ”

הגעלת נפשו של האדם היא בדיוק כמו הגעלת כלים

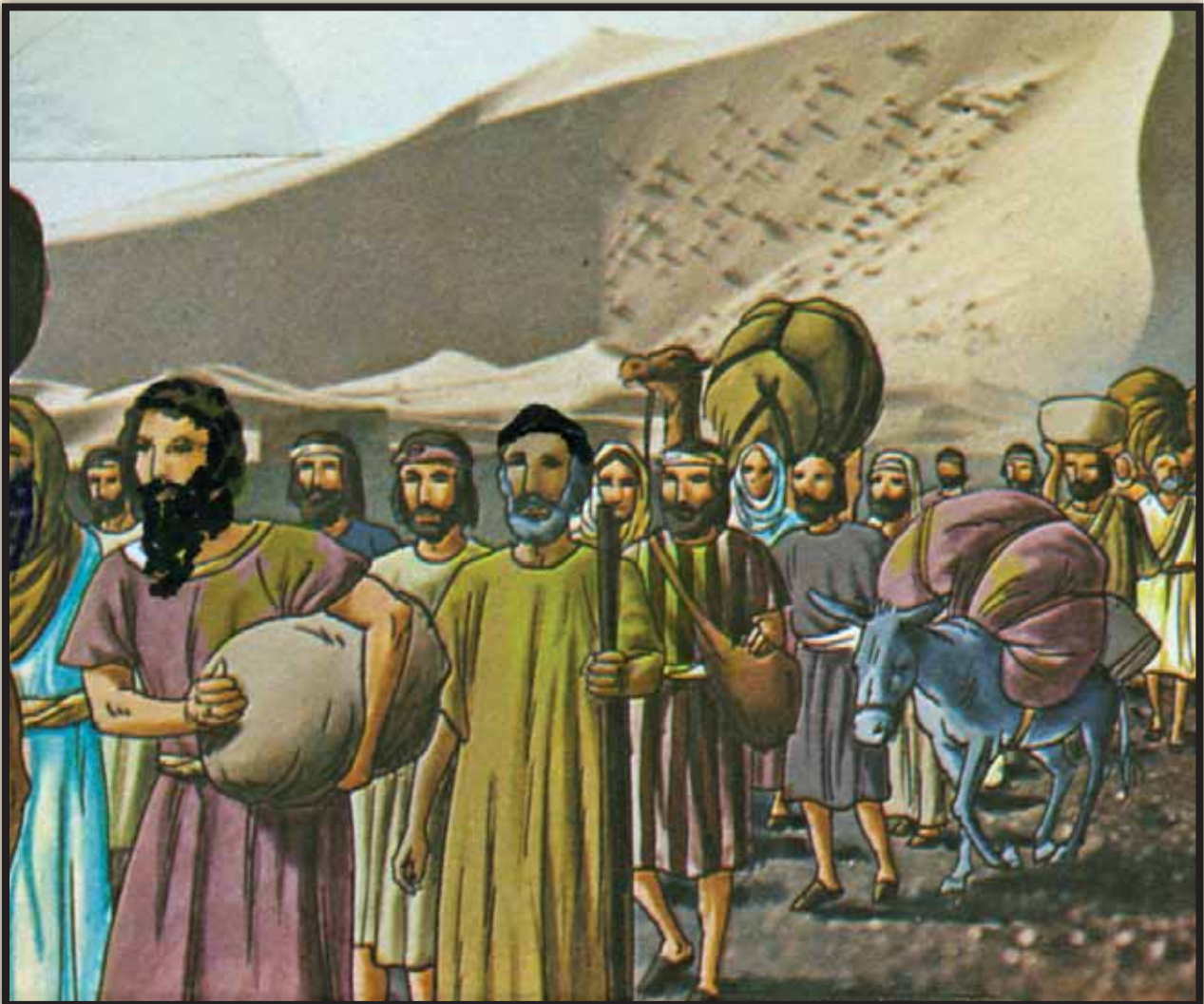
ה' את משה: אך את הנהב... דָּבַר אֲשֶׁר יבֹא בְאִישׁ תַּעֲבִירוּ בְאִישׁ וְטָהַר אִךְ כַּמִּי נִדְּהָ יִתְחַטֵּא (במדבר לא). והדברים צריכים ביאור: הרי פרשת הגעלה היא דבר שהשכל מחייבו. הכל מבינים שכבולעו כך פולטו, אם הבליעה היא על ידי האש, יש צורך בהכשרה הנעשית על ידי האש דוקא. מדוע, אם כן, נקרא הענין בפסוק בשם חוקה? על פי האמור יש לומר: שהתורה באה לרמוז לנו כאן על הענין הנוסף

לבון באש מועיל לה. גם התורה שנאמר עליה: "הלאו כה דְּבַרִי בְּאִשׁ נָאִם ה'" (ירמיה כג). יש בכחה להסיר מנפש האדם את כחות הטומאה הבלועים בה. וזה מה שאמר התנא: "ומְכַשְׂרֵתוּ לְהִיטֵב צְדִיק" (אבות ו). ממש כמו הכשרת כלים. רעיון זה, אומר ה'חפץ חיים' בהקדמתו לספר 'ליקוטי הלכות' רמוז גם בפסוקי הפרשה של הגעלת כלים. נאמר כאן: "זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה"

פנינים לפרשה

"ניאמר אלעזר הפהן אל אנשי הצבא הפאים למלחמה זאת חקת התורה" (לא כא)

ידוע שבכח האש לטהר ולהכשיר את הכלי שנבלע בו איסור. אפילו בליעה שאין מועילה לה הגעלה במים רותחים,

ופירש"י: **"וַיֵּרָא רְאִישֵׁי לֹו" - ראה ליטול לו חלק בארץ סיחון ועוג שהוא ראשית כבוש הארץ. "כִּי שָׁם חֶלְקֵת" - כי ידע אשר שם בנחלתו חלקת שדה קבורת מחוקק והוא משה' (וכ"ה בתרגום ובסוטה יג). ולכך הקדים בני גד בכל הפרשה שכונתן היה יותר לשם שמים.**

"אם תחלצו לפני ה' למלחמה" (לבכ)

הנה, הם אמרו: **"וְאַנְחֵנוּ נַחֲלֵץ חַשִּׁים לְפָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" ומשה אמר: "לפני ה'". מבאר המלבי"ם: יש בזה שני הברלים. א. ש"לפני בני ישראל" מציין מלחמה טבעית וכו'. ו"לפני ה' " מציין שה' הוא הלוחם. כמ"ש: **"כִּי לֹא בְחַרְבָּם יִרְשׁוּ אֶרֶץ... כִּי יְמִינָהּ וְזִרְעָהּ..."** (תהילים מד).**

ב. ש"לפני ה' " מציין את ההולכים בכונה ראויה לשם שמים ושניהם תלויים זה בזה. כי ההשגחה האלקית תהיה לפי ההכנה, ע"ש בארוכה וזה שענו (בפסוק כז): **"וַעֲבַדְתֶּיהָ יַעֲבֹדוּ כָּל חַלּוּצֵי צְבָא לְפָנֵי ה' "** דהיינו: לא **"לפני בני ישראל"** וכנ"ל.

"נחננו נעבד חלוצים" (לב לב)

כתב רבנו בחיי: **"היה לו לומר: אנחנו, אבל מפני שהיו בני גד בעלי הכח והגבורה בכל המקומות לטרוף טרף האויבים ושבחו עצמם בלשון: "חלוצים לפני ה' " לכך המעיטו עצמם בלשון: "נחננו" דרך ענוה ושפלה, כלשון: "נחננו מה" (שמות טז). זה אפשר לומר בדרך הפשט.**

אמנם קבלנו, כי התחלת פסוק זה בנו"ן היה בכונה, כפסוק שאמר ירמיה (איכה ג): **"נחננו פשענו ומרינו" כי שם הוצרך לאות גו"ן מפני האלפ"א בית"א וכן בכאן הוצרך להתחיל בנו"ן, כי אחד עשר פסוקים הם במקרא שמתחילים בנו"ן ומסיימין בנו"ן וזה אחד מהם וא"כ לא היה יכול לומר: אנחנו והוצרך לכתוב **"נחננו"**. וידוע כי שם המפורש יוצא מאחד עשר פסוקים אלו' וכו' ע"ש. ■**

'מגיד' והיה עוסק עמו בתורה, מגלה לו צפונות שמים ונסתרות התורה ומדריכו בעצות ובהנהגות בעבודת ה'. חלק מהדברים העלה ר' יוסף קארו על הספר הנקרא 'מגיד מישרים'. בין היתר הזהירו המגיד ואמר לו: **"וכבר הודעתך כמה אתה צריך לנהוג בשפלות שלא לכעוס על שום דבר בעולם. צא ולמד ממה רבן של הנביאים, שכל מקום שבא לכלל כעס בא לכלל טעות. לכן על שום דבר בעולם לא תכעוס. ואפילו על מילי דשמיא, שאתה צריך להראות ולהתנהג במדה זו על כל פנים."**

בפעם נוספת מזהירו: **"וזהוהר להתרחק מהכעס וכו' אף על פי שידברו או שיעשו דברים שראוי לכעוס עליהם וכו' לכן זהוהר בני מכל אלו וארחיב גבולך בתלמידים ותצליח במאד מאד. ובתר כן לגמור ספרך בכל אשר שאלת עם ה' אלקיך."**

"ומקנה רב היה לבני ראובן" (לב א)

כתב הבעל הטורים: **"ח' פעמים נזכרו בני גד ובני ראובן בפרשה זו. וזהו שאמר: "נחלה מבחלת (מבחלת) בראשנה ואחריתה לא תבדך" (משלי כ). "מבחלת" כתיב ב'ח' בשביל ח' פעמים שהוזכרו על נחלתן ליקח בראשונה. "אחריתה לא תבדך" שגלו ח' שנים קודם לשאר השבטים."**

"ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד" (לב א)

כתב ה'טעמא דקרא': בכל הפרשה הקדים גד לראובן חוץ מכאן וכבר עמד בזה רמב"ן, ע"ש. וי"ל: דבאמת לבני ראובן היה יותר מקנה ולכך הקדימן כאן. ובאמת בני ראובן כיונו בשביל המקנה, אבל בני גד היה עיקר כונתן להבר אחר משום שידעו שמשה רבנו יהא קבור שם ורצו שיהא בחלקן, אך מפני כבודו של משה שעדין היה חי לא רצו להזכיר קבורתו ותלו הדבר בבהמתן. וזה מפורש בפסוק: **"וּלְגֵד אָמַר... וַיֵּרָא רְאִישֵׁי לֹו כִּי שָׁם חֶלְקֵת מַחְקֵק סִפּוֹן" (דברים לג).**

שבפרשה זו - ההגעלה הנעשית על ידי התורה. התורה רומה למקוה מים המטהר את הטומאה המרחפת על נפש האדם מבחוץ ואפילו אם הרבה אשמה ונטמאו כל אברי נפשו מבפנים ומבחוץ, עליו להרבות בעסק התורה שנמשלה לאש וזה יועיל לו להכשיר את נפשו ולפלוט ממנה את כל כחות הטומאה המובלעים בה. וכדאיתא בילקוט שמעוני: **"נכשל אדם בעבירה שהוא חייב בה מיתה בידי שמים, מה יעשה ויחיה? יתעסק בתורה! אם היה רגיל לקרות דף אחד, יקרא שני דפין, לשנות פרק אחד, ישנה שני פרקים" (משלי ג תתקלה).**

(ברם, אין זה אלא לאחר ששב מדרכו הרעה: שאם לא שב, הרי הוא כטובל ושרץ בידו. כמו שלא מועילה הגעלה קודם שהסירו הלכלוך שבעין). לכן, כאשר בא אלעזר הכהן לומר לישראל פרשת הגעלה הקדים ואמר: **"זאת חקת התורה"**. כלומר: כל הפרשה הזו רומזת להגעלה הנעשית על ידי התורה, שלעתים מועילה לאדם כמו מקוה מים ולעתים כמו הכשר על ידי האש. הכל תלוי במידת הרבקות האדם בתורה.

"ויאמר אלעזר הפהן... זאת חקת התורה אשר צנה ה' את משה" (לא כא)

"יש לקיש אמר: "כל אדם שכועס; אם חכם הוא, חכמתו מסתלקת ממנו, אם נביא הוא, נבואתו מסתלקת ממנו. אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, ממה. דכתיב: "ויקצף משה על פקודי החיל" וכתוב: "ויאמר אלעזר הפהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צנה ה' את משה" (פסחים סו:). גדול תלמידי האר"ז ז"ל רבינו חיים ויטאל אמר: "הנה מורי ז"ל היה מקפיד בענין הכעס יותר מכל שאר העבירות, אפילו כשהוא כועס בשביל מצוה. ואפילו כשהייתי מלמד את אחי יצ"ו ולא היה יודע כפי רצוני והייתי כועס עליו על זה, גם על הדבר הזה הזהירני מורי ז"ל והוכיחני במאד מאד. והיה נותן טעם לזה ואומר: "כל שאר העבירות פוגמים באבר אחד, אבל מידת הכעס פוגמת כל הנשמה כולה ועושה אותה טריפה" (עמ' קסה).

לרבי יוסף קארו בעל ה'שלחן ערוך' היה מתגלה מלאך מן השמים הנקרא

גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

מעמדו של הגר בין מילה לטבילה

מערכת 'חברותא'
מיוחדת: **'גנזי המלך'**

ישראלית והוליד בן, לא פסלינן ליה) כתבו: שגר אשר **מַל וְלֹא טָבַל**, כראוי שבא על בת ישראל, הולד כשר לגמרי ואין צריך גירות.

ובשו"ת 'קול מבשר' (א כג) כתב: שאין ראייה מדברי הרשב"א ביבמות שגר **שִׁמּוֹל וְלֹא טָבַל**, **אֵינוֹ גֵר עַד שִׁמּוֹל וְיִטְבּוֹל**. כי כונת הרשב"א שם היא לומר, שהוא לא נקרא ערל כמו ערבי וגבעוני מהול, כיון שמל לשם יהדות ואינו בכלל **כָּל עֶרְל לֹא יֵאָכַל בּוֹ** (שמות יב) האמור בפסח. ולכן יש צורך במעוט מיוחד למעטו.

וכן כתב שם הריטב"א ביתר ביאור: **לֹאֲתוּי גֵר שְׂמֹל וְלֹא טָבַל**. **פִּירוּשׁ: דִּסְבִּירָא לָן שְׂאִינוֹ גֵר. וּמִיָּהוּ, מִלְּתוֹ מִלְּהָ, כִּיּוֹן שְׁהִיתָה לְשֵׁם יִהְדוּת. וּאִפִּילוּ הַכִּי פִּסְלוּ הַכְּתוּב (מֵאֲכִילַת קֶרְבֵּן פִּסְח) מִפְּנֵי שְׁהוּא עֵדִין עֹכֹרִים.**

עוד טוען ה'קול מבשר': שאי אפשר לישב כך את קושית ה'אור החיים' ולומר: שלא כפו בני יעקב את נשי אנשי שכס לבטל את העבודה זרה שלהם, לפי שאחר שנימולו הוי ע"ז של ישראל ולא מהני בטול. שהרי כתב הרמב"ן (וישלה לך יג): **אֲבָל עֵינֵין שְׂכָם, כִּי בְנֵי יַעֲקֹב, בַּעֲבוּר שְׁהוּוּ אֲנָשִׁי שְׂכָם רְשָׁעִים וּדְמָם חֲשׂוֹב לָהֶם כְּמִים, רְצוּ לְהִנָּקֵם מֵהֶם בַּחֲרִב נֹקְמַת וְהִרְגוּ הַמֶּלֶךְ וְכָל אֲנָשִׁי עִירוֹ כִּי עֲבָדוּ הֵם וּסְרִים אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ וְאֵין הַבְּרִית אֲשֶׁר נְמֹלוּ נַחֲשָׁב בְּעֵינֵיהֶם לְמֵאוֹמָה, כִּי הִיא לְהַחֲנִיף לְאֹדְנֵיהֶם!**

ואם כן, לא היו אף בכלל גר תושב שמצוה להחיותו ואיך נאמר שהיה להם דין ישראל לענין בטול ע"ז שלהם!! ואכן, דעת הרמב"ן שם (לה ד): שבני יעקב לא לקחו ע"ז משכס עד שנתבטלה והיתה מותרת להם. אבל יעקב צוה להסיר אותה לטהרת הקדש ולכן היה די להם בקבורה ולא היה צורך בשריפה והטלה לים כדן ע"ז שלא נתבטלה. וכ"כ הטור בפירושו עה"ת ורבינו בחיי והספורנו שם. ומבוארת דעתם: שפשוט בעיניהם שהועיל בטול הע"ז שלהם אף אחר המילה. ■

ה'אור החיים' הקדוש בפרשת 'וישלה': מדוע לא אלצו בני יעקב את נשות שכס אשר נשארו אחרי ששמעון ולוי הרגו את אנשי שכס, לבטל את העבודה זרה שלהם? כי היות ובני העיר שכס מלו את עצמם, הרי הם בבחינת גר **שִׁמּוֹל וְלֹא טָבַל**, ונעשתה העבודה זרה שלהם כמו עבודה זרה של ישראל, שאינה בטילה. ועוד מחדש 'הרב מצ'יבין' (סימן ז): כי אף על גב שהלכה היא, **שִׁעֹבֵד כּוֹכְבִים וְעֵבֵד, הַבָּא עַל בַּת יִשְׂרָאֵל, הוֹלֵד כֶּשֶׁר וְלָרוּב הַפּוֹסְקִים הוּא כֶּשֶׁר לְגַמְרֵי וְאֵינוֹ צָרִיךְ גִּירוּת כָּלל, מְכַל מְקוּם, גֵר שִׁמּוֹל וְלֹא טָבַל**, ובא על בת ישראל צריך הולד גירות. וזאת, לפי

שאלה: מה הוא מעמדו של גר שהתחיל בתהליך הגירות ונימול לשם יהדות וממתין עד שיתרפא מקום המילה ולאחר מכן יטבול לשם יהדות, האם הוא עדין גוי גמור, או שמא כבר חלה בו מקצת יהדות?

תשובה: במסכת יבמות (עא). מביאה הגמרא למוד מיוחד מן התורה, כדי לפסול גר שמל ולא טבל מאכילת קרבן פסח.

וכתב הרשב"א: **לֹאֲתוּי גֵר שְׂמֹל וְלֹא טָבַל** - **וְקָסְבֵּר; אֵינוֹ גֵר, עַד שִׁמּוֹל וְיִטְבּוֹל. קְשִׁיָא לִי: אִם כֵּן, הֵינּוּ; עֹכֹרִים! וְאִף עַל פִּי שְׂמֹל, הִרִי הוּא כְּעֶרְל, דְּהוּי לִיה כְּעֶרְבֵי מַהוּל!?**

ומתוך הרשב"א: **וּלִיתָא! דְּשִׂאנִי הַכָּא, דְּמִלְּתוֹ הִיא לְשֵׁם יִהְדוּת. וְאִף עַל פִּי שְׂלָא נִגְמַרְהָ גִירוּתוֹ, מְכַל מְקוּם, כְּבֵר הַתְּחִיל וּנְכַסֵּס קִצַּת בְּרַת יִהוּדִית, שְׂאִינוֹ צָרִיךְ אֵלָא טְבִילָה.**

ובשו"ת 'רדב"ז' (ג תעט) כתב: ולענין להצטרף לכל דבר שבקדושה ולענין אי חיישינן לקדושו, הדבר ברור שגר **שִׁמּוֹל וְלֹא טָבַל** אינו כישאל לשום דבר, דקיימא לן: **מַל וְלֹא טָבַל, אֵינוֹ גֵר עַד שִׁמּוֹל וְיִטְבּוֹל.**

אלא, שיצא מכלל עכ"ם, בכך שמצוה להחיותו ואין מגעו ביין טמא. ולכלל ישראל לא בא, עד שיטבול ודברים ברורים הם.

דהיינו: שיצא מכלל עכ"ם רק לענין זה שדינו כגר תושב שמצוה להחיותו ואינו אוסר יין במגעו, אבל עדין נכרי הוא לכל דבריו.

אך הרב מצ'יבין (סימן קלד) כתב: שלפי דברי הרדב"ז הזה, גר **שִׁמּוֹל וְלֹא טָבַל**, כיון שהוא יצא מכלל נכרי ולכלל ישראל לא בא, הרי אם יש לו עבודה זרה תחת ידיו לא יועיל הבטול בעבודה זרה שלו, כשם שלא מועיל בטול בעבודה זרה של ישראל. כי רק בגוי נאמרה ההלכה: שאם הגוי מבטל את העבודה זרה שלו היא בטילה ולא בישראל. וגר זה, שמל ולא טבל, כבר אינו נחשב לגוי. ומישב בזה הרב מצ'יבין את קושיית

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

חכש חברותא
בהתאמה אישית

התקשר לעתים לתורה
1-700-700-613

שנת ארצית לתאום חברותות ושיעורי תורה

יש לך רעיון להקים שיעור תורה?

בסי"ד
מפש בין הזמנים
במלון ספירני הגליל

פעילות חנוונה הכוללת:
מקדים ודברים בכירים
פעילויות לילדים
סיוע למקו תורה
סיוע למבוגרים בקריסה
הרב יהודה נשיא, מרצה בכיר בנושא חינוכי ייחודי
הרב חנוך לוי, מחברי הספר שבילי החינוך
ערב שירה ופיוט עם הפייסן העולמי רנני יצחק
הצגה חינוכית לכל המשפחה
שיים בכורה ועוד...
לפרטים והרשמה חייגו:

09-8320613

כל המעוניין לזכות ולהיות שותף בהפצת **420,000** עמודי התורה של 'גנזי המלך' בכל שבוע, יתרום 500 שקלים לע"נ, רפואה, זיווג, הצלחה, פרנסה, זרע חי וקיים וכו' ויקבל פרסום בקוביה כדלעיל.

050-6500666
03-6762226

רחוב האדמו"ר
מקוצק 41
בני ברק

להדר בקדשי

למבנרה ספרי תורה מהודרים

שנכתבו ע"י סופרים מומחים, יראי שמים בכתב ספרדי, בית יוסף והאר"י

מבצע מיוחד

כל הרוכש ספר תורה עד ראש השנה יקבל ארגז מהודר (או עצי חיים ומעיל)

לפרטים והזמנות נא לפנות לשי
052-80-777-22

יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת אליהו בן רינה ועזרא אהרוני	בריאות ואריכות ימים למישה בן ויקטוריה לעזרא בן רחל ולמרגלית בת ויקטוריה
רפואה שלמה ובשורות טובות לאליהו בן ברכה	מארוקו בן אלידה שמירה מכל נזק והצלחה במעשה ידיו
רומאו בן קוסטנצה לחזרה בתשובה שלמה	גי'אני בן אלוריה שיזכה לחזור בתשובה שלמה
מישאל בת אלונורה שיזכה להתחזק ביהדות	צ'יסרה בן שרה שיזכה להיות גר צדק
רפואה שלמה למסעודה בת ליהה	ברכה והצלחה לרנאטו בן לטיציה
סטפאנו בן פראנקה שיזכה לגדל את בניו לתורה ולמצוות	ברכה והצלחה לסטפאנו דוד בן איטליה
אזורה בן גימה שיזכה לחזור בתשובה שלמה	ברכה והצלחה בעסק לשלום בן שרה
ריטו חי בן מיסה שיזכה לחזור בתשובה שלמה	רוברטו אברהם בן יולנדה יזכה להרבך בתורה
רפואה שלמה ליפית בת אלגרא	ראובן בן שושנה רוזה יזכה לחזור בתשובה שלמה

מפש בן הזמנים עם "אוצרות חיים"
בבית הארחה שדה יואב

גלאט חלק משגיח צמוד

בהשתתפות:

- הרב ישראל ברגר שליט"א
- הרב אורי יצחק שליט"א
- הרב יחיאל קארו שליט"א
- הזמר אביעד גיל
- ילד הפלא מידד טסה
- דוד החקיינן ועוד...
- פנסיון מלא
- הרצאות מרתקות אומנים
- פעילות עניפה לילדים
- מרחבי דשא גדולים
- בריכת שחיה
- כניסה לחמי יואב
- מתנפחים ועוד...

מסלול ג' מיום ראשון-חמישי כח' באב - ב' באלול 12-16/08/07 (למנינם)	מסלול ב' מיום חמישי-ראשון כח' באב - כח' באב 9-12/08/07 (למנינם)	מסלול א' מיום ראשון-חמישי כח' באב - כח' באב 5-9/08/07 (למנינם)
---	---	--

לפרטים "אוצרות חיים"
050-3131740/1 03-6880091

כולם עוברים ל-CD/DVD/MP3

מבצע עד גמר המלאי

של כל קלטות הוידאו וקלטות הטייפ

של הרב אמנון יצחק

במחיר חיסול

עד חדש מנחם אב

כל הקודם זוכה!

'שופר' ארגון להפצת יהדות
רח' מתתיהו 10 בני ברק
טלפון להזמנת כמויות
03-6777779
התשלום באשראי בלבד

2 ש"ח

5 ש"ח